

CE ZA AR 2021

Tlačová správa

Bratislava
7. október 2021

CE ZA AR 2021 - VYHLÁSENIE LAUREÁTOV

Vo štvrtok 7. októbra boli v priamom prenose na RTVS vyhlásení laureáti architektonickej prehliadky Cena Slovenskej komory architektov za architektúru CE ZA AR 2021, ktorej jubilejný 20. ročník vyvrcholil v bratislavskej Starej tržnici.

KTO JE/ČO JE CE ZA AR?

Ocenenie CE ZA AR už 20 rokov upozorňuje na spoločenskú hodnotu architektonických diel a profesionálnych výkonov slovenských architektov. CE ZA AR nie je akademickým ocenením. Jeho zámerom je prostredníctvom súťažnej prehliadky prezentovať tvorbu členiek a členov Slovenskej komory architektov smerom navonok, predstaviť ju verejnosti, a teda aj potenciálnym investorom a predstaviteľom samospráv. Cieľom je tiež vzdelávať verejnosť o poslaní architektov, propagovať dobré riešenia a prispieť k povedomiu o tom, ako môže architekt vytvoriť optimálny návrh.

Význam CE ZA AR pre rozvoj kultúry a prostredia pre zdravý život ľudí je vzhľadom na súčasnú globálnu situáciu ešte zásadnejší.

MOTTOM JE ZELENÁ PRE ARCHITEKTÚRU

Samotné ocenenie už nekomunikuje iba jednotlivé diela a kvalitnú prácu architektov. Vytvára aj priestor na diskusiu o vplyve architektúry na kvalitu nášho života. Práve preto je aktuálnym heslom komunikačnej línie ceny CE ZA AR pre rok 2021 #zelenaprearchitekturu. „Zelená pre architektúru – ako motto tohto ročníka – nie je teda len vyjadrením razantného nástupu do boja s klimatickou zmenou, ale aj povedomia, že veľmi účinnou zbrojou môžu byť práve kvalitný urbanizmus a architektúra,“ uviedol počas galavečera predseda tohtoročnej poroty architekt Peter Moravčík, ktorý divákov súčasne podujatím sprevádzal aj ako moderátor.

„Boli by sme veľmi radi, keby sa objem prostriedkov investovaných z plánu obnovy a stability pretavil aj do kvality riešení, ktoré štát, mestá a obce svojim obyvateľom prinesú. A teda zelenú dostane boj proti klimatickej zmene, práve prostredníctvom kvalitného urbanizmu a architektúry,“ dodáva predseda SKĽ, architekt Il'ja Skoček.

AKO VZNIKOL CE ZA AR?

Je to skutočne už 20 rokov, čo sa v roku 2001 v hlave vtedajšieho predsedu SKĽ, architekta Petra Boudu, zrodil nápad, ako zviditeľniť spoločenskú hodnotu architektonických diel a profesionálnych výkonov slovenských autorizovaných architektov. A keďže stále platí známe – za všetkým hľadaj ženu – práve manželke architekta Boudu, Eve Boudovej, vďačíme za signifikantný a vtipne dvojnásobný názov ocenenia.

#ZELENAPREARCHITEKTURU

CE ZA AR MÁ DVADSAŤ

Po mnohých alternatívach galavečera dospelo v roku 2013 predstavenstvo SKA na čele s architektom Imrichom Pleidelom k názoru, že ocenenie je dostatočne mediálne etablované na to, aby bolo možné opustiť koncept galavečera s hudobnou produkciou a na spoluprácu bol oslovený renomovaný režisér Peter Núñez. Jeho revolučný koncept – zmeniť odovzdávanie ocenení a prezentáciu nominácií v rámci galavečera na dokumentárny film bez eventu – sa nakoniec pretransformoval do súčasnej podoby podujatia, ktorou je kombinácia galavečera s krátkymi dokumentárnymi filmami.

V súčasnosti sa z hľadiska nominácií práve tieto dokumenty z cyklu „Týždeň súčasnej slovenskej architektúry“ považujú za ťažiskové a dni pred slávnostným odovzdávaním ich postupne do svojho vysielania už tradične zaraďuje Dvojka (RTVS).

Zmenu konceptu podčiarkla nová vizuálna komunikácia, ktorá vzišla zo spolupráce grafickej dizajnérky Ľubice Segečovej s architektkou Ivanou Čobejovou (ilustrácie).

Za ostatnou odvážnou zmenou koncepcie slávnostného odovzdávania ocenení stojí predstavenstvo SKA pod vedením Iľju Skočka, kedy sa po dohode s režisérom Petrom Núñezom pristúpilo k výmene klasického konferovania za moderovanie. To prináša do priestoru galavečera nosný element - rozhovor predsedu poroty s jej členkami a členmi - a téme architektúry je tak venovaný väčší priestor.

20 ROČNÍKOV CENY ZA ARCHITEKTÚRU

Hostiteľ odovzdávaní cien 20. ročníka, predseda poroty a architekt Peter Moravčík, priniesol počas večera informáciu o vydaní novej publikácie, ktorá vzišla z iniciatívy Slovenskej komory architektov - práve pri príležitosti aktuálneho jubilea. Kniha „20 ročníkov Ceny za architektúru“ sa obhliada za uplynulými dvadsiatimi ročníkmi v súčasnosti už prestížneho ocenenia. Predovšetkým však, tak ako samotná cena, prezentuje vývoj domácej architektonickej tvorby. Je charakteristická formou reflexií, analógií, grafov a fotografií, ktoré prezentujú a bilancujú ocenenie CE ZA AR v celospoločenskom kontexte.

MEDZINÁRODNÁ POROTA

Porota v jubilejnom 20. ročníku ceny hodnotila v prvom kole 81 prihlásených diel, z ktorých v užšom výbere počas cesty naprieč Slovenskom (a po krátkej zastávke v rakúskej Viedni) osobne navštívila 30 realizovaných objektov a na shortlist vybrala 18 diel. Medzinárodná porota navštívila a hodnotila diela v zložení:

Táňa Buijs-Vítková	(architektka, Holandsko)
Jakub Cigler	(architekt, Česká republika)
Bohunka Koklesová	(rektorka VŠVU, Slovenská republika)
Peter Moravčík	(architekt, Slovenská republika, predseda poroty CE ZA AR 2021)
Vladimír Sitta	(krajinný architekt, Česká republika)
Pavol Šilla	(architekt, Slovenská republika)
Štěpán Valouch	(architekt, Česká republika)

Na základe intenzívnej rozpravy sa zhodla na laureátoch 20. ročníka Ceny za architektúru, ktorými sú v 6 kategóriách nasledovné diela:

LAUREÁTI CE ZA AR 2021

Kategória RODINNÉ DOMY

Dom V (Bratislava)

Architekti: Martin Skoček, Lucia Miklová
Krajinný architekt: Michal Marcinov
Fotografie: Matej Hakár

Rodinný dom prehodnocuje princíp tradičného trojdielneho dedinského domu. Nádherná práca so svetlom dáva vyniknúť čistote formy dokonale prevedenej novej interpretácie tvaroslovia tradičného krovu a priestranného interiéru. Najviac upúta harmónia interiéru, kvalitného detailu a použitej materiality. Dom vrastá do záhrady, ktorej pamäť neodstraňuje. Naopak. Medzi domom a záhradou tu existuje vzácny intímny dialóg.

„Najmä v prípade bytových a rodinných domov sme si uvedomovali prepojenosť stavieb na okolitú prírodu, záhradu alebo parkovú úpravu. Tiež nás zaujali tie stavby, ktoré sa zaoberali dôslednou materiálovou recykláciou, prípadne uhlíkovou stopou,“ vysvetľuje členka medzinárodnej poroty Bohunka Koklesová.

Kategória BYTOVÉ DOMY

Bytové domy Kamence, Etapa 1 (Kysucké Nové Mesto)

Ateliér SLLA
Architekti: Michal Sulo, Miriam Lišková
Krajinní architekti: Ján Augustín, Iveta Augustínová
Iné: Jana Nagyová, Boris Rusiňák, Viktória Sabadošová
Fotografie: SLLA

Prvá etapa rozsiahleho obytného súboru na okraji okresného mesta sa presadila predpokladom dobrého koncepčného riešenia urbanistického celku. Koncept bytových domov vzišiel z architektonicko-urbanistickej súťaže návrhov. Práve súťaž je intenzívnym predpokladom, že následná projektová dokumentácia vo svojej záväznej podobe nevynechá spomínané východiská, ktoré sú podmienkou kvalitného bývania.

Tými sú práve väzby, interakcie, prežívania, šance a možnosti mimo hraníc bytu. „Krízu kvality bytovej výstavby spôsobuje niekoľko paralelných javov. Jedným je dlhodobá nenásytosť trhu, ako na Slovensku, tak aj v Česku, a zároveň stále pomerne nízke nároky zákazníkov v tomto sektore. To vo svojom dôsledku vedie k tomu, že developeri nie sú pod zdravým konkurenčným tlakom a nevytvárajú architektom adekvátny priestor na kvalitnú tvorbu. Znie to možno ako ospravedlnenie architektov, ale obávam sa, že tieto faktory, bohužiaľ, stoja v pozadí tejto situácie,“ zhodnotil člen medzinárodnej poroty, architekt Jakub Cigler.

Kategória FENOMÉNY ARCHITEKTÚRY

Hrad Uhrovec - Hospodárska budova

Architekti: Martin Varga, Martin Kvitkovský (ateliér ô); Pavol Paulíny
Fotografie: Peter Čintalan

Hrad Uhrovec je exemplárnym príkladom v prístupe pamiatkovej obnovy, spoločného historického dedičstva. Nasadenie architektov, ako aj celého realizačného tímu, je vnímané ako životné poslanie. Dôsledné poznanie histórie a patričná úcta k pôvodnej architektonickej substancii definujú toto atavistické ľudské snaženie. „Okrem sledovania

samotnej architektúry bolo zážitkom aj sledovanie výkladu autorov k svojim prácam. Bez zbytočne prikrášených slov, okázalosti alebo manifestov hovorili vecne o peripetiách tvorivého a realizačného procesu a z každej vety človek cítil, že príčinou tohto jednoznačného úspechu je spomínaný prístup k zadaniu - nad rámec štandardných povinností, zmluvne dohodnutých vzťahov či honorárových limitov. Podobný efekt často badať v prácach, keď si architekti sami sebe stavajú domy – a sami sú sebe návrhármí, investormi aj manažermi realizácie. Tu však šlo o stavby s verejným dosahom. Nabáda sa úvaha, či by architekti nemali dostávať viac dôvery, samozrejme aj viac zodpovednosti – možno až za rámec svojej profesie, keď práve v takomto režime sa darí vzniku mimoriadnych diel. To však vo všeobecnosti nejde – v tom je tento jav výnimočný a zaslúži si to iba výnimočný architekt, ktorého overil výnimočný výkon," vysvetľuje predseda poroty, architekt Peter Moravčík.

Kategória INTERIÉR

1903 (Trnava)

Ateliér Kilo / Honč

Fotografie: Matej Hakár

Hodnota bytu spočíva v jeho odvážnom, ba priam experimentálnom dispozičnom riešení, ktoré nenarušuje vzdušnosť a veľkorysosť vnútorného priestoru. Porota si, nielen pri tomto diele, všimla mimoriadne pozitívny trend - mladé rodiny stále viac spolupracujú s architektmi aj napriek limitom vlastného rozpočtu. Kombinácia invencie, spolupráce a rešpektu dáva základ pre kvalitné architektonické riešenie. „Osobné nasadenie architekta bolo podľa mňa vždy zásadné, nejde o nejakú zmenu úlohy architekta. Vôľa uplatnená zo strany tvorcov ide často proti iným záujmom a energia a nasadenie môžu veci zásadne pomôcť. Je jasné, že pri drobnejších stavbách, kde je priamejší vzťah, sa dohoda hľadá ľahšie. V prípade väčších investícií je veľa záujmov a architekt sa stáva súčasťou širokého tímu,“ rozpráva architekt Štěpán Valouch.

Kategória EXTERIÉR

Neformálne mo(nu)menty (Bratislava)

Architekti: Kolektív VŠVU

Fotografie: Šimon Parec

Anonymita medzipriestorov na sídlisku, akási samozrejmosť zanedbanosti

a presúvanie zodpovednosti za tento stav na správu mesta stoja za hľadaním a iniciatívou autorov projektu, ktorí sa snažia burcovať, poukazovať na veľký potenciál, ktorý tieto priestory majú pre obývateľnosť mesta. Formou priestorovej akupunktúry odhaľujú to, čo je skryté. Používajú k tomu nájdene materiály potetované časom. Z týchto materiálov vytvárajú nové priestorové vzťahy, doslova pozývajú diváka k interakcii. Mo(nu)menty sú vyhlídkou, ktorá otvára oči tam, kde sú všetci slepí. „Verejný priestor sa ešte stále len učíme formovať a hlavne používať. Podobne ako v prípade architektúry, aj tu zohráva kľúčovú úlohu verejný sektor. Stúpajúci trend architektonicko-urbanistických súťaží dáva priestor na opatrný optimizmus“ vysvetľuje architekt Pavol Šilla, člen medzinárodnej poroty. „Problém vidím v dlhom časovom spektre, ktorý je nutný na realizáciu. Zároveň je krajina médiom, ktorému rozumie ‚každý‘. Tak ako v Česku je prístup ku krajine znamením určitej kultúrnej nevyzretosti,“ dodáva člen medzinárodnej poroty, krajinný architekt Vladimír Sitta.

Kategória OBČIANSKE A PRIEMYSELNÉ BUDOVY

Súkromná základná škola Guliver (Banská Štiavnica)

Architekti: Richard Murgaš, Martin Lepej, Lukáš Cesnak

Foto: Tomáš Manina, DYNAMMEET visual studio

Objekt svojou architektonickou a dizajnerskou kvalitou, ako sa aj samotným prevedením ďaleko presahuje štandardy v oblasti školských stavieb, nielen na Slovensku. Škola v Banskej Štiavnici je nečakanou deklaráciou nevyhnutnosti klásť najvyšší dôraz na kvalitu priestorov pre vzdelávanie a zdravotnú starostlivosť. Porota sa preto zaoberala aj pomerne naliehavou otázkou, koho úlohou je stavať kvalitné školské zariadenia. Taktiež poukázala na absenciu účasti štátu, ktorého povinnosti supluje súkromný investor. „Myslím si, že v tomto prípade sa ukázala veľká priepasť medzi existujúcimi školami na Slovensku a ZŠ Guliver v Banskej Štiavnici. Táto škola nám ukázala, aké dôležité je venovať čas a priestor deťom, vytvoriť im zázemie, ktoré samotné je pre nich inšpiráciou. Je to škola, ktorá zabezpečuje všestranný rozvoj detí, nielen to nevyhnutné pre vzdelanie. A v tom je obrovský rozdiel medzi touto školou a unifikovanými školami so zatvorenými triedami a jednou telocvičňou. Keď si uvedomíte, že na východnom Slovensku sa deti učia v kontajnerových školách, tak Vám je do plaču. Hovoríte si, kto je na Slovensku dôležitejší ako deti? Nikto. V tomto prípade súkromný sektor ukázal štátu, ako sa to má robiť,“ dodáva členka medzinárodnej poroty Bohunka Koklesová.

Okrem diel ocenených v 6-tich kategóriách boli v rámci galavečera vyhlásené aj dve špeciálne ocenenia:

CENA VEREJNOSTI CE ZA AR 2021

Na základe internetového hlasovania, ktoré prebiehalo počas septembra na internetovom portáli www.cezar.tv, z celkového počtu hlasov 11 712, počet hlasov 3 987 a Cenu verejnosti CE ZA AR 2021 získalo dielo Hrad Uhrovec - Hospodárska budova, ktorej autormi sú architekti Martin Varga a Martin Kvitkovský z ateliéru ô a architekt Pavol Paulíny.

OCENENIE PATRÓN ARCHITEKTÚRY

MESTO TRNAVA za príkladný postup samosprávy pri príprave verejných investícií formou súťaže návrhov

Krajské mesto za posledné roky usporiadalo už 9 súťaží návrhov. Vďaka nim našlo riešenia pre revitalizáciu viacerých verejných priestranstiev, ale aj všedných sídliskových vnútroblokov. Trnava ukazuje cestu ostatným samosprávam, ktoré rovnakým spôsobom môžu pozdvihnúť zdanlivo banálne priestory sídlisk. Tie majú potenciál po obnove prispieť nielen k zvýšeniu životnej úrovne ich obyvateľov, ale byť aj cestou zodpovedného prístupu k zmierneniu dopadov klimatickej zmeny. Ocenenie „Patrón architektúry“ udeľuje predstavenstvo Slovenskej komory architektov za osobitný prínos pre rozvoj architektúry, ktorý nie je vyjadrený architektonickým dielom, ale, naopak, je výsledkom práce osobnosti, miestnej samosprávy alebo inštitúcie, ktorá sa zaslúžila o rozvoj slovenskej architektúry.

ARCHITEKTÚRA MÁ POTENCIÁL ZVYŠOVAŤ KVALITU ŽIVOTA

Ocenenie CE ZA AR 2021 otvorilo množstvo nových tém, poukázalo na mnohé prostriedky absentujúce v našej spoločnosti, zdôraznilo potrebu a súlad exteriérových priestorov, prepojených na stavby, či už v súkromnom, alebo verejnom priestore. V neposlednom rade, pozitívne hodnotilo prácu architektov nad pomyselnú hranicu zadania a starostlivosť o naše často zanedbávané kultúrne dedičstvo (napríklad v prípade Liečebného domu Machnáč). „Veľmi by som si priała, aby konečne začali na Slovensku vznikať nové verejné budovy - krásne a výnimočné po architektonickej stránke: koncertné sály, divadlá, galérie, observatóriá, školy, internáty, ale aj súdy, budovy postavené do služieb občanov, štadióny... Architektúra nesie v sebe potenciál zvyšovať kvalitu života v krajine, môže ovplyvňovať medziľudské vzťahy, spôsoby správania sa ľudí v danom priestore, môže inšpirovať a otvárať nové svety,“ dodáva na záver Bohunka Koklesová. Dvadsiaty ročník CE ZA AR taktiež silno vyjadril názor, že suplovanie štátu architektami nie je to správne riešenie. Štát, mestá, obce a architekti by mali spolu úzko spolupracovať. Vytvárajú tak nielen kvalitné prostredie, ale i vzťahy v ňom a medzi jeho užívateľmi.

#ZELENAPREARCHITEKTURU

ĎAKUJEME PARTNEROM, KTORÍ 20. ROČNÍK CE ZA AR PODPORILI

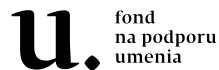
„Ocenenie CE ZA AR dlhodobo upozorňuje na spoločenskú hodnotu stavieb a jeho prínos pre rozvoj kultúry prostredia a pre zdravý život je vzhľadom na súčasnú globálnu situáciu ešte významnejší. S aktuálnym smerovaním ocenenia v duchu „Zelená pre architektúru“ sa vzhľadom na našu stratégiu zelenej banky úplne stotožňujeme a aj takto chceme podporiť reálne skutky a stavby, ktoré prispievajú k vyššej kvalite života a čistejšiemu životnému prostrediu. Veríme, že to bude byť cennou inšpiráciou nielen pre našich klientov,“ uviedol Andrej Viceník, vrchný riaditeľ firemného bankovníctva VÚB banky, ktorá je generálnym partnerom CE ZA AR 2021.

Vyhlasovateľ:

S K A

Slovenská Komora Architektov

Generálny partner:

Z verejných zdrojov podporil
hlavný partner projektu:

Kontakt pre médiá:

Ing. arch. Broňa Tarnócy
+421 905 410 548
tarnocy@komarch.skcezaar.tv
facebook.com/cenazaarchitekturu/
instagram.com/ce_za_ar/

Slovenská komora architektov je samosprávna stavovská právnická osoba nepodnikateľskej povahy so sídlom v Bratislave s preneseným výkonom štátnej správy. Bola zriadená zákonom Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch. Svoju činnosť financuje z vlastných príjmov bez štátnych dotácií. Je členom Architektonickej rady Európy ACE a súčasťou siete príslušných orgánov v architektúre ENACA. Slovenská komora architektov okrem iných zákonom stanovených úloh overuje súťažné podmienky súťaží návrhov v oblasti architektúry a poskytuje vyhlasovateľom odbornú pomoc pri organizovaní verejných súťaží a ich vyhodnocovaní, stará sa o stavebnú kultúru a harmonické utváranie územia a sama zabezpečuje súťaž o Cenu Slovenskej komory architektov CE ZA AR.

Námestie SNP 18, 811 06 Bratislava, +421 2 5443 1254 komarch@komarch.sk, www.komarch.sk

#ZELENAPREARCHITEKTURU